

RADOVAN DÁVID
vzdělávací společnost

si dovoluje Vás pozvat na seminář

„Práva a povinnosti dítěte, rodičů, OSPOD a zařízení při nařízení ústavní výchovy“

**Akreditace Ministerstva práce a sociálních věcí
Instituce akreditovaná u Ministerstva vnitra ČR**

**Termín a místo konání: 24. listopadu 2026 od 9:00
online**

Lektor: JUDr. Ing. Radovan Dávid, Ph.D.

sedmnáctiletá praxe asistenta soudce Ústavního soudu, osmnáctiletá praxe lektora právnických fakult v Brně a Bratislavě, patnáctiletá praxe v oblasti vzdělávání úředníků, člen Světové organizace pro rodinné právo, čestný člen Profesní komory sociálně-právní ochrany dětí, člen redakční rady Juridical Analytical Journal, autor desítek článků, monografií (mimo jiné učebnice rodinného práva a civilního práva procesního) a komentářů (mimo jiné k občanskému zákoníku, občanskému soudnímu řádu, zákonu o zvláštních řízeních soudních a exekučnímu řádu)

Ústavní výchova je krajním a časově omezeným opatřením, které zasahuje do základního práva dítěte vyrůstat v rodině a na rodinný život, proto smí být použita jen tehdy, pokud nelze bezpečí a rozvoj dítěte zajistit jiným, mírnějším způsobem. Jejím cílem není trest, ale ochrana – stabilizace situace dítěte a vytvoření prostoru pro sanaci rodiny nebo nalezení vhodnější formy péče. O to větší důraz je kladen na procesní korektnost, srozumitelnost a etickou kvalitu rozhodování.

Zákon o zvláštních řízeních soudních, občanský zákoník a zákon o sociálně-právní ochraně dětí vytvářejí rámec, který propojuje princip proporcionality, subsidiarity a nejlepšího zájmu dítěte. V praxi to znamená, že každý krok – od návrhu OSPOD, přes předběžné opatření až po samotné nařízení ústavní výchovy – musí být pečlivě odůvodněn, přezkoumatelný a postavený na reálném vyhodnocení situace dítěte.

Současná praxe klade zvýšené nároky na srozumitelnou komunikaci mezi rodiči, dítětem, OSPOD a zařízením, na přiměřené informování dítěte a na úpravu kontaktu s rodiči včetně dohlížených či nepřímých forem. Ústavní výchova je účinná jen tehdy, pokud směřuje k návratu dítěte do rodiny, nebo k zabezpečení jiné formy trvalé péče, která respektuje jeho identitu a vztahy. Seminář propojuje právní, procesní a etické aspekty výkonu ústavní výchovy

a nabízí nástroje, jak sjednotit rozhodovací a metodickou praxi v souladu s Úmluvou o právech dítěte a Komentáři Výboru OSN pro práva dítěte.

Na konci vzdělávacího programu bude účastník schopen:

- vymezit právní rámec ústavní výchovy podle OZ, ZŘS a ZSPOD
- vysvětlit zásadu subsidiarity a její vztah k sanaci rodiny
- rozlišit předběžné opatření, prozatímní rozhodnutí a ústavní výchovu
- popsat práva a povinnosti dítěte, rodičů, zařízení a OSPOD
- určit rozsah běžných a nikoli běžných záležitostí dítěte
- nastavit informování mezi rodiči, OSPOD a zařízením a vůči dítěti
- upravit kontakt dítěte s rodiči a sourozenci, včetně nepřímých forem
- dokumentovat průběh péče a vést spis přehledně a bez chyb
- zjistit názor dítěte bez sugesce a ověřit jeho porozumění
- vyhodnotit a zdůvodnit volbu nejmírnějšího funkčního opatření
- formulovat odůvodnění přezkoumatelné v odvolání i přezkumu
- plánovat revize a ukončení ústavní výchovy s ohledem na stabilitu dítěte
- uplatnit zásady proporcionality, lidské důstojnosti a participace
- rozpoznat procesní a etické chyby v rozhodovací praxi
- vést komunikaci mezi subjekty v duchu respektu a neutrality

Obsah kurzu:

1. Právní rámec a principy ústavní výchovy

- Zakotvení v OZ, ZŘS, ZSPOD a Úmluvě o právech dítěte
- Ústavní výchova jako ultima ratio zásah do rodinného života
- Subsidiarita a dočasnost opatření
- Nejlepší zájem dítěte a zásada proporcionality
- Civilní akcenty řízení – srozumitelnost, participace, informování
- Ochrana identity a rodinných vazeb
- Úloha státu jako garanta, nikoli náhradního rodiče
- Etický rámec rozhodování

2. Procesní průběh řízení o ústavní výchově

- Zahájení řízení a úloha OSPOD jako navrhovatele
- Povinnost zjistit skutkový stav v rozsahu nezbytném pro zásah
- Předběžná opatření a prozatímní rozhodnutí
- Důkazní minimum a časový rámec rozhodnutí
- Zjišťování alternativ a odůvodnění volby řešení
- Úloha soudu při kontrole proporcionality
- Spolupráce s OSPOD a zařízením při výkonu opatření
- Přezkoumatelnost a revize rozhodnutí

3. Práva a povinnosti jednotlivých subjektů

- Dítě jako samostatný nositel práv
- Rodiče – zbytková rodičovská odpovědnost
- Zařízení – péče, bezpečí, dohled, dokumentace
- OSPOD – dohled, koordinace, návrhy a kontrola
- Soud – rozhodnutí a přezkum
- Škola a zdravotnictví – sdílení informací v nezbytném rozsahu
- Komunikační kanály mezi všemi subjekty

- Ochrana citlivých údajů a respekt k důstojnosti

4. Princip subsidiarity a hledání mírnějších opatření

- Sanace rodiny jako první volba
- Svěřenectví a pěstounství jako alternativy
- Kritéria hodnocení funkčnosti opatření
- Zohlednění vazeb a identity dítěte
- Plán sanace a případová konference
- Revize a přechod mezi formami péče
- Včasné ukončení zásahu při dosažení účelu
- Dopady na stabilitu dítěte

5. Kontakt dítěte s rodiči a blízkými osobami

- Právo dítěte na rodinný život a na kontakt
- Volba formy kontaktu – osobní, dohlížený, nepřímý
- Kritéria frekvence a délky kontaktu
- Maření styku vs. ochrana před ohrožením
- Koordinace kontaktu se sourozenci
- Role zařízení při organizaci a záznamech o styku
- Úloha OSPOD při hodnocení průběhu kontaktu
- Revize režimu kontaktu dle vývoje situace

6. Přiměřené informování mezi subjekty

- Minimální standard informování rodičů
- Periodicita a forma sdělení o dítěti
- Informování dítěte přiměřené jeho věku a porozumění
- Limity sdílení údajů a ochrana soukromí
- Neutralita a srozumitelnost sdělení
- Vedení záznamů a log přístupů
- Komunikační rovnováha a vyvarování se zahlcení
- Vzorové postupy a formulace

7. Běžné a nikoli běžné záležitosti dítěte

- Vymezení pojmů podle OZ a praxe soudů
- Zdravotní péče, vzdělání, volnočasové aktivity
- Rozhodovací pravomoc ředitele zařízení
- Souhlas rodiče a zásah soudu
- Bezpečnostní opatření a jejich přezkum
- Dokumentace rozhodnutí a zápis v spisu
- Vnitřní pravidla zařízení
- Školení pracovníků a sjednocení praxe

8. Participace dítěte a zjišťování jeho názoru

- Právo dítěte být slyšeno dle čl. 12 Úmluvy o právech dítěte
- Vhodné formy rozhovoru a bezpečné prostředí
- Ověření porozumění a autenticity vyjádření
- Prevence loajalitních konfliktů
- Ochrana soukromí při vedení záznamů
- Vysvětlení dítěti, jak byl jeho názor zohledněn
- Zapojení bezpečné osoby nebo opatrovníka
- Revize participace při delším umístění

9. Dokazování a spisová jistota

- Struktura spisu a indexace dokumentů
- Důkazní plán a minimální potřebná zjištění

- Oddělení faktů od hodnocení
- Práce s digitálními důkazy a citlivými daty
- Záznam rozhodovacích úvah a test proporcionality
- Příprava spisu pro přezkum
- Nejčastější chyby ve spisové praxi
- Transparentnost a přehlednost evidence

10. Revize a ukončení ústavní výchovy

- Podmínky pro zrušení nebo změnu opatření
- Kritéria hodnocení efektivity péče
- Přejít dítěte do jiné formy péče
- Návrat do rodiny a příprava přechodu
- Úloha mediace a facilitace při změnách
- Zprávy pro soud a navazující opatření
- Zajištění kontinuity vzdělání a vztahů
- Reflexe dopadů na dítě

11. Judikatura a metodické závěry

- Rozhodnutí soudů k ústavní výchově
- Závěry veřejného ochránce práv a MPSV
- Inspirace z evropské judikatury
- Pochybení v procesních postupech
- Kritéria přiměřenosti zásahu
- Reflexe Úmluvy o právech dítěte
- Praktické dopady metodických pokynů
- Modelové kazuistiky

12. Diskuse a závěr školení